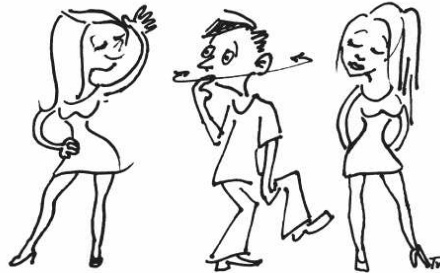

deel 4

Kiezen

- Wat is kiezen? Hoe doe je dat? Hoe maak ik een 'goede' studiekeuze?

Van Dale zegt het zo: "kiezen is uit twee of meer personen of zaken aan één ervan de voorkeur geven". Kiezen is dus oordelen, beslissen. Je studiekeuze is dat ook. In de vorige delen heb je zowel jezelf als het studieaanbod grondig leren kennen. Het komt er nu op aan het juiste verband te leggen tussen die twee.

Kiezen is een vaardigheid en heeft zowel met 'kunnen' als met 'durven' te maken. Nu moet je de factoren die volgens jou belangrijk zijn proberen te ordenen en combineren. Je legt verbanden, bepaalt prioriteiten en waardeert. Het is een zeer persoonlijke aangelegenheid waarin zowel je verstand als je gevoelens meespelen. Je kan je zo goed mogelijk informeren, je kan rekening houden met het oordeel van anderen die je kennen, je kan je laten begeleiden door deskundigen, maar beslissen of kiezen moet je zelf doen. Je hebt daarbij een goede zelfkennis nodig maar ook voldoende zelfvertrouwen, en je moet verantwoorde risico's durven nemen. Overschat je niet, maar onderschat je evenmin.

Kiezen kan moeilijk zijn. Je slaat een weg in waarvan je het einde nog niet kunt zien. Je studie- en beroepskeuze is echter geen eenmalige beslissing maar een continu proces van besluitvorming. Je zult nog regelmatig keuzes moeten maken: welke opties kies ik, welke keuzevakken, in welk domein of over welk onderwerp maak ik mijn eindwerk, in welke omgeving wil ik werken, ligt die functie mij of wil ik van job veranderen ...? Het kan ook gebeuren dat je later op je beslissing moet terugkomen, dat je je initiële keuze moet bijstellen of ombuigen. Dat betekent daarom niet dat je eerste keuze verkeerd was.

Het is heel aanvaardbaar dat kiezen niet voor iedereen even gemakkelijk of vanzelfsprekend verloopt. Die éne studierichting overhouden betekent immers andere mogelijkheden laten vallen. Kiezen doet verliezen. Sommige mogelijkheden kunnen misschien wel verschoven worden naar een ander tijdstip (aanvullende studie) of een ander vlak (b.v. in de hobbysfeer). Op die manier moeten ze niet sowieso verdwijnen.

4.1 Nog even checken

Hoe ver sta je met je studiekeuze?

- 1 ... Je weet wat je volgend jaar gaat studeren?
Proficiat, je hebt beslist.
- 2 ... Je bent bijna zeker dat je volgend jaar ... gaat studeren.
Waarom aarzel je nog?
- 3 ... Je twijfelt nog tussen een paar studierichtingen.
Wat zal het worden? Hoe kom je eruit?

1 Mijn keuze staat vast

Misschien toch nog even toetsen. Neem de groene steekkaart (zie 3.3 Synthese).

2 Mijn keuze staat zo goed als vast

Waarom aarzel je nog?

- Misschien weet je wel wat je wil studeren maar hangt je beslissing nog af van een toelatingsexamen?
- Hopelijk slaag je en zie je zo je wens in vervulling gaan.
- Maar ... heb je een alternatief achter de hand in geval je niet zou slagen in het toelatingsexamen?
- Misschien kun je nog niet beslissen omdat je nog twijfelt aan je voorkennis, of aan je fysieke conditie. Stap eens naar deskundigen die je daarbij kunnen helpen (zie deel 5).
- Misschien durf je niet beslissen? Ben je bang voor de gevolgen van een keuze?
- Probeer ook niet eindeloos uit te stellen. Praat nog eens met een deskundige. Probeer dan de knoop door te hakken en verzoen je ook met wat je beslist hebt.
- Misschien weet je wel wat je wil maar zijn er nog materiële of financiële hindernissen? Spreek erover met mensen die je kunnen verder helpen (zie deel 5).

Wat houdt je nog tegen?

Bij wie kun je te rade gaan?

Toch nog even toetsen. Neem er de groene steekkaart nog eens bij (zie 3.3 Synthese).

3 Ik twijfel nog tussen een paar richtingen

- ... Studierichting A blijft een reële mogelijkheid. Daarvoor kiezen houdt een risico in, maar het is een verantwoord risico. De klassenraad zegt dat ik het wel zou kunnen als ik me inzet.
- ... Studierichting B, minder zwaar maar zonder uitdaging, laat ik dan maar vallen.
- ... Studierichting E, dat nieuw opgedoken alternatief, heb ik nu grondiger verkend en vind ik ook aantrekkelijk en haalbaar.
- ... Ook studierichting C met zijn interessante vakken maar vragen rond het beroepsleven, werd een reëel alternatief. Op de Rotarybeurs heb ik met een zeer boeiende man gepraat, wiens job ik ook wel zou willen. Wat bleek? Hij had studierichting C gevolgd.

Hoe kom je van enkele alternatieven die je min of meer gelijkwaardig lijken tot een definitief besluit?

Alvast even toetsen. Neem er de groene steekkaarten nog eens bij (zie 3.3 Synthese). Tracht een rangschikking te maken. Het lukt jou niet? Tracht in ieder geval te vergelijken. Welke richting heeft de hoogste score voor aantrekkelijkheid? haalbaarheid? inzetbaarheid?

Beoordeel elke studierichting.

OPDRACHT 30

Toets je keuze.

- *Is je keuze (puur) intuïtief, gevoelsmatig of kun je ze ook rationeel verantwoorden?*
- *Stemt je beeld van die studierichting overeen met je appreciatie ervan?*
- *Vindt je omgeving het een verantwoorde keuze voor jou?*
- *Is je keuze de studierichting die het best aansluit bij je persoon (kennis en vaardigheden - interesses - waarden - persoonlijkheid)?*
- *Kreeg de studierichting de hoogste score op vlak van:*
 - *aantrekkelijkheid?*
 - *haalbaarheid (op vlak van capaciteiten en voorkennis) en*
 - *inzetbereidheid (zijn de inspanningen die je zult moeten leveren volgens jou haalbaar en ben je bereid ze te doen)?*

Nog niet gelukt? Laten we dan eens je manier van kiezen analyseren.

4.2 Hoe kies ik?

Heb je jezelf al eens afgevraagd hoe jij gewoonlijk keuzes maakt?

OPDRACHT 31

Beoordeel jezelf.

Dat overkomt mij/dat doe ik

1 = zelden of nooit

2 = eerder zelden

3 = af en toe

4 = regelmatig

5 = bijna altijd

- In een impulsieve bui koop ik iets waarvan ik achteraf spijt krijg (ik had het eigenlijk niet nodig; ik vind het achteraf niet mooi meer ...)
- Ik laat anderen in mijn plaats beslissen (b.v. iemand met een zekere autoriteit).
- Als ik een beslissing moet nemen, word ik onzeker en durf ik de knoop niet doorhakken uit schrik het verkeerde te kiezen.
- Ik stel beslissingen eindeloos uit.
- Ik kies 'het eerste, het beste' zonder alternatieven te zoeken of te bekijken.
- Ik kijk naar wat anderen kiezen en kies dan hetzelfde.
- Ik durf snel beslissen omdat ik een zelfzeker iemand ben.
- Als ik een belangrijke beslissing moet nemen, schrijf ik de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden op een blad papier.

Wie *regelmatig* of *bijna altijd* impulsieve beslissingen neemt, anderen in zijn plaats laat kiezen, niet durft kiezen, beslissingen uitstelt, 'het eerste, het beste' kiest of iets kiest omdat anderen dat ook doen, heeft een keuzestijl die risico's inhoudt. Het is een eerder passieve of weinig bewuste keuzestijl. De kans op teleurstelling achteraf is bij die manieren van kiezen vrij groot.

Een actieve en bewuste keuzestijl biedt meer garanties. Die manier van kiezen betekent dat je actief op zoek gaat naar informatie over de verschillende alternatieven en probeert rekening te houden met de relevante aspecten. Iemand die persoonlijk, weloverwogen en dus bewust kiest, is achteraf doorgaans meer tevreden dan iemand die een passieve keuze maakt. Bewust kiezen betekent niet dat je je gevoel of intuïtie uitschakelt. Je goed voelen bij je keuze is erg belangrijk.

4.3 Ik kies actief en bewust

Stel: Je wil op vakantie en je hebt twee alternatieven. Je kan met je ouders mee naar Spanje. Je kan ook met een paar vrienden gaan trekken in Schotland. Beide alternatieven hebben voor- en nadelen en dat maakt de keuze voor jou niet gemakkelijk. Je wil een goede keuze maken, niet impulsief, niet zuiver intuïtief maar goed overwogen. Je houdt dan rekening met een aantal criteria.

1 Je hebt twee alternatieven: Spanje en Schotland

2 Je wil alvast rekening houden met volgende punten:

- plezier maken
- mag *niet te duur* zijn
- een *ander land* en zijn cultuur leren kennen
- van de *zon* genieten
- *Engels* spreken

3 Je weegt die criteria of waarden tegen elkaar af. Met een getal (van 1 tot 10) geef je aan hoe belangrijk je elk criterium vindt. De waarde die je het allerbelangrijkst vindt geef je gewicht 10. Na wat wikken en wegen kun je dan b.v. tot de volgende rangordening komen.

▪ plezier	10
▪ zon	8
▪ Engels	7
▪ niet te duur	6
▪ nieuw land	4

4 Je probeert vervolgens voor de twee alternatieven de kans in te schatten dat de verschillende waarden gerealiseerd zullen worden (1 = heel weinig kans of helemaal niet van toepassing; 10 = heel veel kans of heel sterk van toepassing).

	Spanje	Schotland
plezier	5	8
zon	9	4
Engels	2	9
niet te duur	7	3
nieuw land	2	10

5 Nu ga je elk alternatief taxeren op de waarden: dit betekent dat je het gewicht van de waarde gaat vermenigvuldigen met de geschatte kans. *Plezier* kreeg gewicht 10. Plezier maken in Spanje kreeg als geschatte kans 5. Eindbeoordeling: $5 \times 10 = 50$.

	gewicht	Spanje		Schotland	
plezier	10	5	50	8	80
zon	8	9	72	4	32
Engels	7	2	14	9	63
niet te duur	6	7	42	3	18
nieuw land	4	2	8	10	40
			186		233

- 6 Je moet nu nog beslissen. Wat zal je kiezen?
Nu blijkt dat - als je de som maakt - elke uitkomst een verschillende totaalscore krijgt. Schotland scoort het hoogst: 233. Als je je op deze hoogste score baseert, is je keuze-probleem opgelost. Je gaat dan naar Schotland op vakantie.
Maar ... wanneer je waarden toevoegt of wegneemt, kan de slotsom er totaal anders uit-zien. Als je b.v. *Engels* uit je lijstje schrapt, dan scoort Spanje het hoogst. Hetzelfde kan zich voordoen als je de gewichten verandert. De getallen die gebruikt worden zijn slechts een hulpmiddel om het keuze-probleem meer overzichtelijk en daardoor beter hanteerbaar te maken. Je blindstaren op de cijfers heeft dus geen enkele zin.

Het belangrijkste is dat je een denkproces hebt doorgemaakt. Misschien kies je toch voor Spanje. In dat geval heb je nu wel een beter zicht op je motieven. Je neemt geen ondoor-dachte beslissing. En daar draait het allemaal om!

- Welke stappen heb je gezet? Volgens welke regels heb je gewerkt?

Technisch gesproken bestaat bewust kiezen uit:

- 1 het aflijnen van een aantal alternatieven
- 2 het willen realiseren van een aantal waarden
- 3 het toekennen van gewichten aan die waarden
- 4 het schatten van de kansen van de alternatieven
- 5 het taxeren van de alternatieven op de waarden
- 6 het uiteindelijke beslissen

4.4 Mijn studiekeuze: actief en bewust?

Je hebt jezelf grondig doorgelicht, je hebt de studierichtingen en de arbeidsmarkt van binnen en van buiten onderzocht. Nog steeds houd je enkele alternatieven over. Je hebt nog niet beslist. Rationeel te werk gaan kan je misschien helpen. In een beslissingsrooster kun je alle gegevens nog eens in samenhang bekijken en waarderen.

OPDRACHT 32

- 1 Tussen welke studierichtingen twijfel je nog?
 - ▶ *Noteer boven het rooster de studierichtingen die je in overweging genomen hebt. Plaats vooraan de richtingen waartussen je nu nog twijfelt.*

- 2 Welke waarden wil je realiseren? Welke kenmerken of waarden wil je terugvinden in je toekomstige studierichting en/of in je latere beroepsleven? (Overloop daarvoor eventueel nog eens de vorige delen; kijk ook nog eens terug naar de rubriek 'Mijn beeld over die studierichting' op de groene fiches).
 - ▶ *Plaats bovenaan het kenmerk dat voor jou het belangrijkste is.*

- 3 Welk gewicht geef je aan die waarden of kenmerken? Hoe zwaar wil je elke waarde laten doorwegen in je uiteindelijke beslissing?
 - ▶ *Begin met de belangrijkste waarde(n) en geef die het relatief gewicht 10.*

- 4 Hoe schat je de kansen in dat de waarden of kenmerken in die studierichting gerealiseerd zullen worden?
 - ▶ *Beoordeel elke studierichting op elk van de aangehaalde kenmerken. Geef een waardecijfer tussen 0 en 10 (10 = zeer sterk aanwezig, 0 = helemaal niet aanwezig).*

- 5 Om het geheel te kunnen overzien moet je rekening houden met die twee waardebepalingen.
 - ▶ *Vermenigvuldig elk waardecijfer met het relatieve gewicht van elk kenmerk.*

- 6 Kiezen. Welke studierichting beantwoordt het best aan jouw verwachtingen, waarden en interesses?
 - ▶ *Tel per studierichting (per kolom) de waarden op. De studierichting met de hoogste totaalscore lijkt voor jou de meest ideale.*

Even een voorbeeld.

Jurgen zou in zijn latere beroepsleven graag onderzoek verrichten. Hij stelt zich heel wat vragen bij een aantal milieuproblemen, bij bepaalde ziekten, bij het menselijke gedrag ...

Daarom denkt hij aan een theoretisch-wetenschappelijke vorming die een diploma bezorgt waardoor hij naar de research zou kunnen gaan. Hij is ook sociaal en gemotiveerd om voor de mensen iets te kunnen doen. Hij houdt van uitdagingen en zoekt geen zekerheid in routine. Hij wil eerder zelf een aantal dingen ontdekken en zelfstandig een aantal zaken realiseren. Hij wil vooruit geraken in zijn job, maar niet zo dat zijn carrière op de allereerste plaats komt. Neen, de job moet wel promotiekansen bieden en een zekere financiële zekerheid, maar Jurgen is van oordeel dat hij zijn job moet kunnen combineren met een gezinsleven (niet zoals zijn vader die hij als kleine jongen bijna nooit gezien heeft, vermits hij 's avonds al in bed lag voor vader van zijn werk thuiskwam). Hij zou het wel fijn vinden als hij na verloop van tijd een leidinggevende functie zou krijgen of in ieder geval als hij de leiding zou krijgen van een groepje medewerkers, een ploegje mensen waarmee hij iets zou kunnen realiseren. Hij wil dan ook graag enig aanzien verwerven.

De studierichtingen die Jurgen nog in overweging neemt zijn richtingen waarin zowel het wetenschappelijke als het humane aan bod komen. Zijn jeugddroom was piloot worden.

Hoe ziet Jurgens rooster eruit?

KENMERKEN	RELATIEF GEWICHT	STUDIERICHTINGEN (MASTERS) - BEROEPEN											
		BIO- INGENIEUR		ARTS		PSYCHO- LOGIE		APOTHEKER		POLITIEKE EN SOCIALE WET.		LIJNPILOOT	
theoretisch-wetenschappelijk	10	10	100	10	100	8	80	10	100	7	70	6	60
onderzoek doen	10	9	90	7	70	5	50	8	80	5	50	3	30
met mensen omgaan	8	7	56	9	72	10	80	10	80	10	80	5	40
creativiteit	8	8	64	7	56	8	64	7	56	8	64	6	48
voldoening krijgen	8	7	56	8	64	7	56	6	48	6	48	10	80
persoonlijke inbreng	8	8	64	8	64	8	64	6	48	7	56	5	40
veel afwisseling	7	7	49	7	49	7	49	6	42	7	49	9	63
promotiekansen	7	8	56	4	28	5	35	3	21	6	42	7	49
financiële zekerheid	6	8	48	9	54	5	30	9	54	6	36	10	60
te combineren met gezin	5	7	35	6	30	8	40	9	45	8	40	3	35
leiding geven	5	7	35	4	20	7	35	3	15	6	30	8	40
aanzien	5	7	35	9	45	4	20	8	40	4	20	10	50
TOTAAL		688		652		603		629		585		595	

Wat kan hij hieruit besluiten?

Als Jurgen zich goed voelt bij de uitkomst, dan kan hij de richting Bio-ingenieur als zijn studie-keuze beschouwen. De vragen of hij die studie ook aankan en of hij er de nodige voorkennis voor heeft, worden in dit rooster niet opgelost. Het antwoord op die vragen kan Jurgen vinden in de groene synthesesfiche.

Als Jurgen eerder verbaasd is, toch nog aarzelt, plots eerder neigt naar apotheker (want daarin ziet hij het omgaan met mensen meer naar voren komen) dan kan hij op een ander moment het rooster eens opnieuw opstellen, misschien met andere kenmerken en/of met andere waarden. Het resultaat zou anders kunnen zijn.

Belangrijk is dat Jurgen zich goed voelt bij wat hij zal beslissen.

Nu jij! Hoe ziet jouw rooster eruit?

KENMERKEN	RELATIEF GEWICHT	STUDIERICHTINGEN - BEROEPEN				
TOTAAL						

Wat kan je eruit besluiten?

Ben je tevreden met de oplossing? Voel je je goed bij het resultaat?

- Misschien is het eens te meer een bevestiging van wat je al lang voor jezelf als jouw studiekeuze bedacht had maar wat je nog niet direct naar buiten durfde brengen. De studierichting is de synthese van je verwachtingen en wensen, het resultaat van een weloverwogen wikken en wegen. Je kan beslissen.
- Misschien sta je ook nog aarzelend tegenover het resultaat. Het had een andere studierichting kunnen zijn als je de waarden en gewichten anders bepaald had of als je andere kenmerken in aanmerking genomen had. Maar ... je hebt het toch op die manier gedaan. Je hebt het zelf zo beoordeeld.
- Vind je geen duidelijke voorkeur? Krijgen twee alternatieven (nagenoeg) dezelfde score, dan kun je de oefening binnen enkele weken nog eens opnieuw maken. Je kunt andere criteria toevoegen, criteria verfijnen, een criterium laten vallen, andere beoordelingen of waarden geven ...
Je kunt het ook bij deze analyse laten maar in de beslissing meer rekening houden met intuïtieve of gevoelselementen.
- Ben je verbaasd, niet tevreden met het resultaat, ontgoocheld ... Voel je je meer aangetrokken tot een van de andere alternatieven, zoek dan eens uit hoe dat komt. Kun je je intuïtieve voorkeur verklaren? Ben je wel zeker dat je de juiste en de voornaamste waarden opgenomen hebt in het rooster of heb je misschien een belangrijk element over het hoofd gezien? Je kunt eventueel op een ander moment nog eens herbeginnen.

Als je er zelf niet uitgeraakt, als je niet tot een beslissing kunt komen b.v. omdat meerdere mogelijkheden je even aantrekkelijk lijken en omdat je meent voor elk ervan geschikt te zijn, dan zoek je het best tijdig de hulp van een 'deskundige'. Ga eens naar de CLB-medewerker en leg hem je twijfels voor. Samen kun je de studierichtingen waartussen je twijfelt nog eens overlopen. Voor elk alternatief kun je de plus- en minpunten en de eventuele vraagtekens plaatsen. Misschien kan die medewerker je wijzen op tegenstrijdigheden in je verwachtingen. Misschien geeft hij je nog een aantal tips om verder te geraken. Twijfel je tussen een aantal studierichtingen aan de universiteit, dan kun je ook een afspraak maken met een studiekeuzebegeleider van de dienst Studieadvies. Verwacht natuurlijk niet dat de adviseur je de oplossing brengt. Beslissen moet je immers zelf!

4.5 Durven kiezen

Sabine is een eeuwige twijelaar. Een studierichting kiezen in de derde graad was al zo moeilijk. En ... had ze vroeger niet verkeerd gekozen? Ze had nooit Grieks gevolgd. Dat was misschien een tekort, een gat in haar cultuur. Niet erg ... met behulp van een leerkracht op school was ze er dan zelf maar aan begonnen. En na twee jaar had ze er al heel wat van terecht gebracht.

Sabine wilde verder studeren aan de universiteit. Het werd september. Ze moest zich nu toch gaan inschrijven. Maar voor welke studierichting? Ze twijfelde tussen Taal- en letterkunde en Rechten. Ze veranderde voortdurend van mening: vandaag was het het ene, morgen het andere.

Haar ouders stonden beiden in het onderwijs. Zoiets zag ze voor zichzelf ook wel zitten. Maar haar moeder vertelde vaak over jonge leerkrachten die enkel via interims en dan soms nog maar voor enkele uren per week aan de slag konden geraken. Haar vader was getroffen door bezuinigingen en re-affectatie. Hij had het zich ook anders voorgesteld. Ze las graag en veel, literatuur boeide haar. Dan toch maar talen studeren? Aan de andere kant had ze ook aan Rechten gedacht. Advocaat wilde ze wel worden. Ze had enkele malen met een juriste gepraat die ze leren kennen had. Zoiets zou haar ook wel liggen. Ze geraakte er zelf niet uit. Uiteindelijk schreef ze zich in voor Rechten (want daarna kon je immers nog een aggregatiediploma behalen en ook wel lesgeven) maar na een paar dagen volgde zij haar vriendin naar de lessen van het eerste bachelor Taal- en letterkunde: in de voormiddag Rechten, in de namiddag talen. Na een week voelde zij zich verdeeld tussen twee verschillende werelden: bij de geest die uitging van de studenten Rechten hoorde zij niet helemaal thuis, hoewel zij zich later toch zeker juridische problemen zag beslechten. Actualiteit, geschiedenis, wereldproblemen, de samenleving boeiden haar en die onderwerpen komen wel aan bod in Rechten maar niet in Taal- en letterkunde. Zij vond de rechtsstudenten ruimer van geest, hoewel sommigen het wel wat té ruim zagen en wat opschepperig en hautain deden, in haar ogen dan toch. Van de studenten Taal- en letterkunde ging zo niet echt iets uit, meende ze. Ze werd bang dat alles nogal braaf en eentonig zou worden, zowel de studie als het beroepsleven. Na twee weken was de beslissing genomen: het bleef eerste bachelor Rechten. In de loop van de volgende maanden kwam de twijfel weer naar boven, maar rationeel werd beslist: deze eerste bachelorr behoorlijk afwerken, dan zien wij wel weer. En het lukte.

Na één jaar wilde ze alles weer eens op een rijtje zetten: voortdoen met Rechten of overstappen naar talen (en nadien de thuis meer vertrouwde onderwijswereld)? Ze voelde dat ze toch niet helemaal of niet echt thuishoorde in de wereld of de cultuur van de rechtsstudenten maar haar ideaal wilde ze niet prijsgeven. In de tweede bachelor leerde zij een paar visiegenoten kennen. Er waren blijkbaar nog studenten die zich niet helemaal thuis voelden in de groep.

Na twee jaar dook de twijfel weer op want op basis van een bachelordiploma kun je toch nog overstappen en via een voorbereidingsprogramma elders inpikken? Maar het bleef Rechten. Nu zit Sabine al in het vierde jaar. Het einde is in zicht.

Niet kunnen kiezen is vaak niet echt willen, niet echt durven de knoop doorhakken. Kiezen is loslaten; het is één alternatief overhouden en afstand doen van de andere mogelijkheden. Zolang je blijft spelen met de alternatieven heb je niet echt gekozen.

Voor vele problemen ligt de oplossing buiten onszelf, maar voor vragen als 'wat ga ik van mijn leven maken? welke studierichting en/of welk beroep kies ik?' moeten we de oplossing bij onszelf zoeken. Wat goed is voor mij is immers niet noodzakelijk goed voor jou.

- —→ Kiezen is een kunst: gebruik je verstand en volg je hart.

4.6 Ook zij hebben gekozen ...

Volgende fragmenten komen uit de rubriek 'Leven na de universiteit' van de Campuskrant, tijdschrift van de K.U.Leuven

Hoe maakten zij een keuze?

Wat heeft hen beïnvloed en hoe kijken zij nu op hun keuze terug?

CHRIS *Op school had ik een bloedhekel aan fysica en scheikunde. Wiskunde ging nog, en taalvakken vond ik geweldig, ook Latijn en Grieks. In mijn vrije tijd verslond ik boeken en plunderde ik de discotheek: ik nam elke week vier platen op. Jeugdbewegingen zeiden me niets, ik was een beetje een Einzelgänger. En sporten was al helemaal niets voor mij. Muziek wel: met behulp van een songbook met akkoorden had ik mezelf op de gitaar leren tokkelen en later heb ik zelfs nog een tijdje in een bandje gespeeld. Na de humaniora trok ik naar de Sociale School in Gent. Ik heb nog even met de idee gespeeld om dierenarts te worden - ik ben gek op beesten. Als ik een dier zie kan ik het ook niet laten om daar even aan te komen ... Maar goed, ik besepte dat diergeneeskunde studeren niet echt verenigbaar was met mijn afkeer voor exacte vakken. Maar in het tweede jaar aan de Sociale school besepte ik dat die opleiding niets voor mij was, dat ik dood zou gaan als ik mij mijn hele leven met zulke ernstige dingen zou moeten bezighouden. Omdat ik de andere opties helemaal van een te hoog geitenwolllesokkengehalte vond koos ik voor Samenlevingsopbouw. Daarin had je toch nog een béétje het gevoel dat je tegen het systeem kon schoppen. Na mijn afstuderen begon ik aan Politieke wetenschappen in Leuven. En na twee maanden wist ik dat ik daar zeker dood zou gaan. Dat was zo onvoorstelbaar saai. Ik had grote moeite om vol te houden, per slot van rekening had ik al een diploma op zak, ik kon eigenlijk gaan werken ... en daar zat ik tussen de achttienjarigen. Maar ik heb nooit echt overwogen om op te geven, daarvoor had ik mijn ouders te hard zien werken om ons alle zes te kunnen laten studeren. Wat mij ook stoorde was die neiging van veel mensen in dat universitaire milieu om nodeloos moeilijke woorden te gebruiken. Vervreemding heette niet gewoon vervreemding, nee, dat werd aliënatie. Ik had dan iets van 'Komaan, niet te elitair doen, he?'. Gelukkig ontdekte ik toen het programma van Communicatiewetenschap. Dat ging over boeken, film, radio en tv ... Kortom, dat was nieuw en interessant.*

- ▶ In zijn laatste jaar besloot Chris mee te doen aan een stemproef bij de toenmalige BRT. Momenteel is hij een bekend gezicht bij de VRT.

JAN *Ik was nieuwsgierig naar wat er zich in de ruimte afspeelde. Ik studeerde Latijn-wiskunde in de humaniora, maar had niet veel zin om ingenieur te worden. Wiskunde en sterrenkunde boeiden me meer. Waarom wiskunde? Het was het spel met de getallen, het kunnen vatten van het geheel. Ik moest het doorhebben. Ik had wel een hekel aan memoriseren. Ik was niet iemand die tot 's morgens vroeg studeerde. Je moest een bepaald systeem kunnen begrijpen, daarna was elk bewijs slechts een oefening. Het lag dus voor de hand dat ik na de humaniora in Leuven W3 (nu het diploma licentiaat wiskunde, optie sterrenkunde en wiskundige natuurkunde -red.) ging volgen. Dat was wiskunde met natuurkundige inslag. Die combinatie interesseerde me omdat ik de toepassingen zo boeiend vond. Bovendien werden er vaak computers gebruikt, en computers waren mijn grote hobby.*

- ▶ Jan werkt als astronoom bij de Koninklijke Sterrenwacht in Ukkel.

MARLEEN

Ik heb er altijd aan gedacht om leerkracht te worden of apotheker, of dokter. Toen ik moest kiezen, wist ik niet wat studeren. Ik heb nog aan een ingenieursstudie gedacht, maar ik zag op tegen het voorbereidende jaar wiskunde. Ik ben uiteindelijk met scheikunde begonnen omdat het mij de mogelijkheid bood om later eventueel over te stappen naar farmacie. Zo kon ik dan toch nog mijn apotheek beginnen. Maar de studie viel erg tegen. Bovendien was de overgang van het internaatsleven naar het kotbestaan groot, en ik begon heel stevig de bloemetjes buiten te zetten. Tot iemand mij voorstelde om lichamelijke opvoeding te doen, 'omdat sportlerares het mooiste beroep is voor een vrouw'. Ik liet me ompraten en schreef me in. Als kind sportte ik al intensief, speelde basket en deed aan paardrijden. Ik wilde gaan lesgeven, maar na twee weken aan de universiteit had ik daar ook al geen zin meer in. Maar opnieuw stoppen wou ik niet, en ik beet door. Het was best wel zwaar, want buiten de moeilijke theoretische cursussen waren er ook de enorme fysieke inspanningen. We moesten per sporttak onze normen halen en dat deed soms verschrikkelijk veel pijn. Op het FLOK (faculteit Lichamelijke opvoeding en kinesithérapie - red.) heb ik mijn wilskracht ontwikkeld. Voor en na de lessen was ik verplicht te trainen om de andere studenten bij te benen. Dat heeft mee mijn karakter gevormd: doorzetten, niet opgeven. Bovendien leerde ik er met mensen werken. Toen stond mijn besluit vast: ik wilde in mijn beroepsleven ook met mensen bezig zijn."

- ▶ Marleen behaalde het diploma licentiaat Lichamelijke opvoeding en werkte een tijd in een gehandicapteninstelling. Daar raakte ze geïnteresseerd in de boekhouding en kwam zo in contact met de bankwereld, waar ze carrière maakte. Ze werd agentschapsdirecteur bij een grote bank.

WILLEM

Als kind was ik sterk geïnteresseerd in biologie. Ik ving kikvorsen, volgde de ontwikkeling van de natuur, het ontstaan en vergaan van de dingen. Eén van mijn geliefkoosde onderwerpen was ook de archeologie. Voor mij was dat iets onbereikbaars, iets waarover je las in Kuifje, de farao's, het avontuurlijke, het onbekende. Als tiener wilde ik de dingen uitzoeken, onderzoeken.

Na mijn Latijns-wetenschappelijke humaniora-opleiding, schreef ik me niet in voor biologie of archeologie maar voor geneeskunde. Ik wilde te weten komen hoe dat lichaam in elkaar zit, hoe dat allemaal marcheert. Mijn interesse ging vooral uit naar het hart, want als dat niet werkt, is het gedaan. Ik kon niet begrijpen waarom een hart nooit rust, waarom het onophoudelijk samentrekt, 100.000 keer per dag. Dat moest een ongelofelijk mechanisme zijn. Ik was ook geïnteresseerd in de pathologie, in wat er mis kon gaan. Al vrij vroeg wist ik dus dat ik hartchirurg wilde worden. Omdat ik dan problemen zou kunnen oplossen, kunnen repareren wat kapot is. En de rekening komt onmiddellijk. Als je ingreep mislukt, is het gedaan. Noem het een engagement, ja.

- ▶ Willem is op dit ogenblik als professor en als hartchirurg verbonden aan het Academisch Ziekenhuis Gasthuisberg.

MARTINE

Mijn vader was slager, mijn moeder huisvrouw. Ik heb vaak moeten meehelpen in de slagerij, werken was erg belangrijk bij ons thuis. Ik droomde er altijd van om in het onderwijs te stappen, een eigen klas te beredderen, leerstof door te geven aan jongeren. Daarnaast was ik al vrij vroeg enorm geboeid door geschiedenis. Ik verzamelde Artis-Historia-prentjes en bestudeerde de grote figuren uit het verleden. In het laatste jaar van de humaniora gingen we met de klas naar Griekenland. Daarvoor had ik al vanaf het eerste middelbaar gespaard. Ik begrijp niet hoe mensen kunnen zeggen dat geschiedenis nergens voor nodig is. Elk artikel over een actueel onderwerp begint met een situering in de geschiedenis. Ik kan me niet voorstellen dat je leeft zonder historisch kader. (...) In Leuven ging de wereld voor mij open. Op persoonlijk vlak, omdat ik heel veel nieuwe en interessante mensen leerde kennen. En op professioneel gebied, omdat Leuven zo'n stimulerende omgeving was en mij zoveel mogelijkheden bood. Ik kwam uit een eenvoudig milieu en werd plots geconfronteerd met een enorme schat aan informatie. Een fantastische ervaring. (...)

In de eerste licentie moest ik stagelessen geven en toen stelde ik vast dat ik d t eigenlijk helemaal ni t graag deed. Dat ideaal van lesgeven viel plots tegen. Ik voelde dat de leerlingen niet even gepassioneerd waren door de geschiedenis als ikzelf. Dat was frustrerend. Ik zat veel liever in de bibliotheek en in allerhande archieven om studies over geschiedkundige onderwerpen te maken. Onderzoek doen en schrijven interesseerden me heel erg. Ook aan het schrijven van mijn thesis, over mijn geboortedorp Kalmthout, beleefde ik erg veel plezier.

- ▶ Martine werd parlementair ambtenaar bij het Vlaams Parlement en schreef een boek over de ontwikkeling van die instelling.

OPDRACHT 33

Wat zou jij vertellen als men jou kwam interviewen?